

Una agulla d'estendre

(ALDC, II, 418. Una agulla d'estendre)

La introducció de les agulles d'estendre la roba és relativament tardana. Arran de la pregunta feta en les enquestes de l'ALDC, les respostes dels informants són "abans no n'hi havia" 83, 113, "abans no es coneixien" 93 o "abans s'estenia la roba sobre pedres" 109 o "damunt d'una paret" 71, 72. És freqüent el nom *agulla* (var. *gulla*, *gúia*, per afèresi; *aiulla*, per absorció de la g en la vocal velar), der. del llat. ACUCULA, dim. de ACUS, com si diguéssim 'agulleta', completat eventualment amb un determinant (*agulla d'estendre (roba)* o *d'estenre (roba)*) 3, 20, 26, 31, 49, 51, 103; *d'estenedor* 28; *de fusta* 25, 68, 69, 89; *de llinge* 9, del fr. *linge*; *d'expandir* 1, de l'oc. *id.* 'estendre'). També coneix una certa extensió *pinça* (var. *pin[θ]a*, *pinza*; *pinça d'estendre* 44; dim. *pinceta* 15, 107, 132, 164), usat en singular, pres del fr. *pinces* 'tenalletes' (cf. cast. *pinzas*, it. *pinze*, port. *pinças*), der. de *pincer*, verb expressiu (com l'it. *pizzicare*, cat. *peissigar*). *Gafa* (var.

agafa 44; dim. *gafeta* 88, 153), sobretot bal. i parcialment val., deriva de *gafar*, forma antiga de *agafar*, d'arrel preromana; el seu sentit inicial era de 'tipus de mordaces'. Altres mots més locals es basen en la idea de 'enganxar' (*ganxo* 47; [a] *gafet* 2, 13, 38, 102, dim. de *gafa*; *agrafa* 13, del fr. *agrafe* 'gafet, grapa'; alg. *peissic* 85, deverbal de *peissigar* 'estrènyer'; *crotxet* 11 (del fr. *crochet*, dim. de *croc* 'ganxo'); parteixen de la matèria (*agulla de fusta*, ja vist; *llaca* 169, del cast. *laca*, potser per la boleta vermella d'un extrem; *bastó d'estendre* 152); de la forma (*forques* 11); de l'objectiu (*agulla de llinge*, ja vist); tal vegada de la situació (*pestanya* 148, potser perquè agafa la vora d'una peça de roba en penjar-la) o d'un ús humorístic nascut en un àmbit infantil (*agafanassos* 18, 23, 29, 36, 39, absent dels diccionaris).

Tant *agulla d'estendre (la roba)* com *gafa* han esdevingut normatius des del DIEC₁ (1995).

